

MLJEKARSTVO

LIST ZA UNAPREĐENJE MLJEKARSTVA JUGOSLAVIJE

GOD. X.

ZAGREB, TRAVANJ 1960.

BROJ 4

Ing. Anton Lašič, Kranj
Mlekarska šola

NOVI SISTEM OBRAZOVANJA MLJEKARSKIH RADNIKA

Ubrzani porast proizvodnje mlijeka, naročito na državnim imanjima (dobrima), zahtijeva veću proizvodnost rada u mljekarama. Osim bolje mehanizacije i djelomične automatizacije mljekarskih pogona to će se postići i boljom stručnom spremom mljekarskih radnika. Osim toga podizanje novih mljekara zahtijeva veći broj stručnih radnika, koji će znati upravljati skupim strojevima i napravama te najbolje koristiti sirovinu — mlijeko za obradu i preradu.

Trenutačno stanje broja mljekarskih radnika i perspektiva razvoja mljekarstva traži, da se promijeni sadašnji način (sistem) školovanja i obrazovanja. Suvremena oprema mljekarskih poduzeća i uvođenje djelomične automatizacije traži i uže specijalizirane radnike za pojedina radna mjesta, za koja nije potrebno, da se 2 ili 3 godine školuju u mljekarskim školama. Kapaciteti sadašnjih mljekarskih škola (Kranj, Bjelovar i Pirot) ne mogu podmiriti potrebe mljekarskih poduzeća, za koja će se za 2—3 godine trebati nekoliko stotina novih stručnih radnika.

Kao u drugim granama privrede, tako se i u mljekarstvu mora promijeniti sadašnji način uzdizanja kadrova i prilagoditi novim zahtjevima proizvodnje.

Osposobljavati i odgajati mljekarske radnike trebalo bi putem redovitih mljekarskih škola i Centara za osposobljavanje radnika.

1. Mljekarske škole

Škole prvog stepena ili škole za kvalificirane radnike u mljekarstvu osposobljavaju radnike za kvalificirane radove. Osposobljavaju radnike za radove na više radnih mjesta i specijalizirane radnike za pojedina radna mjesta s potrebom opširnijeg znanja u struci (sirari, maslari) u većim mljekarama.

U manjim mljekarama dioba rada doduše je izvršena, ipak mora stručni radnik tokom radnog dana vršiti stručne radove na više radnih mjesta odnosno obavljati više operacija (na pr.: primati mlijeko, raditi u sirani, maslarni). Stoga mora tehnološki, tehnički i organizacijski svladavati sve radne operacije u mljekari. U većim mljekarama radi on ponajviše samo na jednom radnom mjestu te je istodobno i vođa odjela (na pr.: sirar ili maslar ili pasterizer i t. d.).

Iz spomenutih razloga radnik mora u manjim mljekarama biti osposobljen za sve vrste rada, a radnik u većim mljekarama mora imati više specijaliziranog stručnog znanja, jer radi na određenom radnom mjestu. Odgovarajuće stručno znanje moraju dobivati u stručnim školama.

Učenje u školi trajalo bi 3 godine time, da učenici u privredi, prije nego stupe u školu sklope ugovor s privrednom organizacijom. Nastavu u školi pohađali bi po 3 mjeseca na godinu, sve preostalo vrijeme radili bi praktično u poduzeću. Po potrebi, učenici bi se za vrijeme učenja s obzirom na smjer proizvodnje poduzeća mogli premjestiti u druga poduzeća.

Učenje u školi moglo bi trajati i 2 godine. U tom slučaju nastava u školi trajala bi po 5 mjeseci na godinu.

Takovim načinom školovanja mogli bi se sadašnji kapaciteti škola puno bolje iskoristiti, jer se u toku jedne godine mijenjaju po 3 odjela odnosno po drugom prijedlogu 2 odjela umjesto jednog, kao što je to bilo dosad. Broj učenika bi se time povisio za 2 do 3 puta na godinu.

Razumije se, da bi učenici takovim načinom školovanja imali manji broj teoretske nastave. Iz tog razloga trebalo bi bolje paziti kod izbora učenika i promijeniti nastavni program. U školu mogao bi biti primljen samo učenik, koji je završio osmogodišnju školu. Time bi se smanjio broj satova općih predmeta, a neki bi otpali iz programa. Nastavni program stručnih predmeta morao bi sadržati najpotrebniju materiju, kojom bi se nadopunjavalo znanje praktičnog rada. Nadopunu teorije mogao bi apsolvirati škole dobiti pohađanjem seminara ili tečaja, što će ih organizirati Centri za osposobljavanje radnika.

Učenici u privredi, koji polaze školu, proveli bi većinu vremena u poduzećima i tako bi se mogli bolje priviknuti radu u kolektivu i upoznati se sa zadaćama i problemima poduzeća. Istodobno mogao bi se za vrijeme praktičnog rada (u drugoj i trećoj godini) učenik specijalizirati za pojedina radna mjesta odnosno radne operacije.

Osim dobrog izbora učenika moraju biti ispunjeni i drugi uvjeti za takvo uzdizanje stručne radne snage. Naročito bi bilo važno, da svako poduzeće ima dobrog stručnjaka, koji bi radio s učenicima i svoje znanje pravilno prenosio na mlade ljude. I od stupnja tehničke opreme poduzeća zavisi uspjeh učenika za vrijeme učenja u poduzeću.

2. Škole drugog stepena

osposobljavaju mljekarske radnike za tehnološke, tehničke i organizacione radove, pa za rukovodstvo u pogonu. Škole su na stepenu sadašnje srednje škole. Apsolventi se zaposluju kao vođe jednog ili više odjela u većim mljekarama, kao poslovođe i kao tehnički rukovodioci. Suvremena tehnička oprema mljekara treba sposobne stručne radnike, od kojih će osim drugih faktora zavistiti veća produktivnost rada i ekonomski efekat poduzeća. Potreba tih kadrova sve je veća, jer stariji iskusni radnici odlaze u mirovinu, a mlađi moraju tek steći potrebno iskustvo i sposobnost, a to bi im se omogućilo u školama drugog stepena.

Za upis u školu zahtijevala bi se završena škola prvog stepena i najmanje 2—3 godine prakse poslije dovršene škole. Nastava bi trajala 2

godine, tako da đaci budu po 5 mjeseci na godinu u školi, a ostalo vrijeme da rade u poduzećima po uputama škole. I kod toga stepena škole mogla bi se svake godine mijenjati 2 odjela.

Apsolventi tih škola nadomjestili bi manjak, koji se danas osjeća među mljekarskim radnicima prvog stepena ili priučenim radnicima, i među visokokvalificiranim radnicima (agronomi) baš kod organizacijsko-tehničkog rada i tehničkog rukovođenja u poduzećima.

Nastavni program tih škola sadržavao bi kao stručne predmete najnovije tekovine u struci, pa: ekonomiku, organizaciju i strojarstvo.

3. Centri za stručno osposobljavanje radnika

Ti centri imaju prvenstveno zadaće:

- a) da osposobljavaju nekvalificirane radnike, priučene radnike i radnike sa stručnim školama za usko specijalizirana radna mjesta putem kraćih seminarara;
- b) da se radnicima s duljim radnim stažem i praksom omogući bolje stručno znanje iz više grana odnosno specijalnosti u struci. Taj način obrazovanja vršio bi se u 1—3 mjesečnim tečajevima.

Na kraćim seminarima (2—14 dana), odijeljeno za pojedine specijalnosti, nadopunjavali bi svoje znanje na pr. laboranti, terenski kontrolori, pasterizeri i dr. U tečajevima pod b) osposobljavali bi se i specijalizirali i mlađi i stariji radnici za radna mjesta, za koja je potrebno opširnije stručno znanje (sirari, maslari, priređivači jogurta i t. d.).

Centre za osposobljavanje radnika osnivale bi mljekarske škole, a mogu ih osnovati i veća poduzeća, koja ispunjavaju uvjete (nastavno osoblje, školske prostorije, učila, dobro opremljene radionice). U tim centrima osposobljavale bi mljekare svoje radnike, a i više poduzeća zajedno moglo bi osnovati svoj centar.

Kod osposobljavanja radnika putem škola i centara, poduzeća morat će udružiti dio svojih fondova za kadrove u zajednički fond, kako bi se osigurao nesmetani rad škola i centara. Prema sadašnjem gledištu organa vlasti, to je i dužnost svih poduzeća, jer se zbog ubrzanog razvoja privrede moraju sama više brinuti za stručne radnike, pa u tu svrhu i pridonijeti svoj dio.

Izloženi prijedlog za novi način obrazovanja mljekarskih radnika neka služi kao osnova za diskusiju (raspravu). Na osnovu nadopuna i drugih prijedloga trebalo bi usvojiti jedinstvenu formu obrazovanja, koje bi moralo započeti već u školskoj godini 1960/61.

Da li surađujete u listu »MLJEKARSTVO«?

Da li čitate »MLJEKARSTVO«?

Javite nam se vašim upitima i prijedlozima!
